

Številka: U-I-140/14-22

Datum: 14. 5. 2018

**PRITRDILNO LOČENO MNENJE
SODNIKA DR. MARIJANA PAVČNIKA K
ODLOČBI ŠT. U-I-140/14 Z DNE 25. 4. 2018**

SOBIVANJE USTAVNIH VREDNOT

Slovenska ustava prepoveduje mučenje živali, v izhodišču njenih vrednot pa je človekovo dostojanstvo, iz katerega poganja celotna ustavna zgradba.¹ Človekovo dostojanstvo zahteva, da moramo, kolikor je to le mogoče, varovati tudi dobrobit živali.² "Človek ni odgovoren samo zase", tako Tine Hribar, "marveč za vsa živa bitja."³

Človekovo dostojanstvo in dostojanstvo (dobrobit) živali sta vrednoti z različno težo. Na eni strani gre za to, da moramo biti v imenu človekovega dostojanstva odgovorni tudi za dostojanstvo (dobrobit) živali, na drugi strani pa za to, da varstvo dobrobiti živali ni absolutno. Na načelni ravni bi pridobili, če bi imeli tudi v naši zakonodaji opredelitev, da žival ni stvar, kot je to določeno v avstrijskem Občem državljskem zakoniku (ODZ) in v nemškem civilnem zakoniku (BGB). Za živali veljajo posebni predpisi; predpisi o stvareh se za njih uporabljajo le toliko, kolikor ni posebnih pravil o živalih.⁴ Ta izpeljava bi bila, gledano načelno, ustavnoskladna in bi le utrdila, da se je treba trpljenju živali kar najbolj izogibati.

¹ Glej M. Pavčnik, Krhkost človekovega dostojanstva, *Pravnik*, št. 9–10 (2011), str. 533 in nasl. Ponatis v: M. Pavčnik, *Argumentacija v pravu*, 3. izd., GV Založba, Ljubljana 2013, str. 349–361.

² O živalih kot zelo pomembnih vrednotah glej N. Visković, *Životinja i čovjek*, Književni krug, Split 1996. Prim. tudi S. Stucki, *Grundrechte für Tiere*, Nomos, Baden-Baden 2016, str. 395 in nasl.

³ T. Hribar v: *Gradivo za slovensko ustavo*, *Časopis za kritiko znanosti*, št. 108 (1988), str. 46.

⁴ "Tiere sind keine Sachen; sie werden durch besondere Gesetze geschützt. Die für Sachen geltenden Vorschriften sind auf Tiere nur insoweit anzuwenden, als keine abweichenden Regelungen bestehen." (ODZ, par. 285a, novela iz leta 1988; vsebinsko istovetno rešitev je

V slovenski ustavni ureditvi ureja varstvo živali pred mučenjem zakon (glej četrti odstavek 72. člena Ustave), ki mora mučenje (trpljenje) ustavnoskladno razlagati od primera do primera. Primeri so raznoliki, pogosto so sad tradicije, civilizacije in pravne kulture. Med posameznimi primeri je treba razločevati, če so bistveno različni.

Ob tem védenju je treba biti še toliko bolj občutljiv tedaj, ko sta v konfliktu dobrobit živali in svoboda izpovedovanja vere (različnih veroizpovedi). V konfliktu te vrste ni mogoče kar *a priori* reči, da je ena od obeh vrednot tako intenzivna, da jo mora druga v celoti upoštevati. Varstvo dobrobiti živali je ustavno dovoljeno vse do tiste meje, ko poseg v izpovedovanje vere ni tolikšen, da bi onemogočil njene bistvene prvine (glej zlasti točke 23, 26 in 33–35 obrazložitve). S tem je omogočeno, da obe vrednoti, ki sta trčili druga ob drugo, sobivata in se uresničujeta v mejah, ki so ustavno dopustne.⁵ Če ustreznega sožitja ni, je ohromljeno tudi človekovo dostojanstvo, ki je izhodišče ustavnih vrednot.

Sožitje med ustavnimi vrednotami ima tudi moralni naboj. Na moralo se izrecno sklicuje drugi odstavek 9. člena Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ki med razlogi za omejitev verske svobode izrecno navaja moralo. Moralno merilo ne sme vsiljevati sobivanja, ki ga sprejema le del družbene skupnosti. Iti mora za tista moralna pojmovanja, ki so splošna in so vsajena v ustavni kulturni prostor. Med vrednote te vrste sodi tudi dobrobit živali, ki jo varuje Zakon o zaščiti živali (v nadaljevanju ZZZiv). Načelno izhodišče zakona je, da nihče ne sme živali povzročiti trpljenja, bolezni ali smrti, če za to nima ustreznega razloga (3. člen). Vidik prepovedi trpljenja je tudi zapoved omamljenja pred obrednim zakolom iz drugega odstavka 25. člena ZZZiv.

To so nosilni razlogi, da sem glasoval za odločitev in utemeljitvene razloge v tej zadevi.

Dr. Marijan Pavčnik
Sodnik

sprejel tudi BGB, par. 90a, novela iz leta 1990.) Prim. M. Juhart v: M. Juhart, M. Tratnik, R. Vrenčur, Stvarno pravo, GV Založba, Ljubljana 2007, str. 63.

⁵ O uresničevanju (tudi o sobivanju) ustavnih vrednot glej na načelni ravni tehtno razpravo A. Novaka, Predpostavke načela sorazmernosti v ustavnosodnem odločanju, v: M. Pavčnik, A. Novak (ur.), (Ustavno)sodno odločanje, GV Založba, Ljubljana 2013, str. 103–181.